

शुभ आरम्भ

Shubharambh National Daily राष्ट्रिय दैनिक

वर्ष ५

अंक ०६०

२०८२ साल असोज १८ गते मंगलवार

Tuesday-14-October-2025

पृष्ठ संख्या-४

मूल्य रु.५/-

बारामा हैजा विरुद्धको खोप अभियान सुरु, ३ लाख ६५ हजार भन्दा बढीलाई खोप खुवाइने

बारा, २० असोज

बारामा सोमवारदेखि हैजाविरुद्धको खोप अभियान औपचारिक रूपमा सुरु भएको छ । जिल्लाका जोखिमयुक्त क्षेत्रमा हैजाको फैलावट रोकथाम गर्ने उद्देश्यले सञ्चालन गरिएको यो अभियान असोज २७ गतेदेखि कात्तिक २ गतेसम्म चल्ने जनस्वास्थ्य कार्यालय बाराले जनाएको छ ।

अभियान अन्तर्गत कलैया उपमहानगरपालिका, जीतपुरसिमरा उपमहानगरपालिका, फेटा, विश्रामपुर, प्रसौनी र परवानीपुर गाउँपालिकाका ७५ वटा वडामा खोप वितरण सुरु गरिएको हो । जनस्वास्थ्य कार्यालय बारामा प्रमुख रामनरेश राय यादवका अनुसार अभियानमा एक वर्ष उमेर पूरा गरेका र सो भन्दा माथिका ३ लाख ६५ हजार ९ सय ३९ जनालाई

हैजाविरुद्धको खोप दिने लक्ष्य राखिएको छ ।

प्रमुख यादवका अनुसार खोप अभियानका लागि आवश्यक सम्पूर्ण तयारी पूरा गरिएको र स्थानीय तहहरूसँग समन्वयमा स्वास्थ्यकर्मी, महिला स्वास्थ्य स्वयंसेवक र स्थानीय स्वयंसेवी संस्थाहरूलाई परिचालन

गरिएको छ ।

बारामा पछिल्ला वर्षहरूमा खानेपानी र सरसफाइको अवस्थाका कारण हैजाको जोखिम बढ्दै गएको छ । यसपटकको अभियानले जोखिम न्यूनीकरण र जनस्वास्थ्य संरक्षणमा महत्वपूर्ण भूमिका खेल्ने जनस्वास्थ्य कार्यालयले जनाएको छ ।

मेयर बालेन शाह र सुदन गुरुङ विरुद्ध युवा संघ रौतहटद्वारा प्रहरीमा उजुरी

बारा, २० असोज

काठमाडौं महानगरपालिकाका मेयर बालेन शाह र हामी नेपाल संस्थाका प्रमुख सुदन गुरुङ विरुद्ध जिल्ला प्रहरी कार्यालय गौरमा युवा संघ रौतहटले उजुरी दिएको छ । युवा संघका केन्द्रीय सदस्य बजरंगी गुप्ता र जिल्ला इन्चार्ज सन्तोषकुमार साहको नेतृत्वमा युवाहरूले सोमवार उक्त उजुरी दिएका हुन् । उजुरीमा गत भदौ २३ र २४ गते भएको जेनजी आन्दोलनका क्रममा मेयर शाह र गुरुङले भीडलाई उक्साएर रौतहट लगायत देशका विभिन्न स्थानमा सरकारी तथा निजी सम्पत्तिमा तोडफोड, आगजनी र लुटपाट गरेको आरोप लगाइएको छ । मुलुकी फौजदारी संहिता २०७४ को दफा २८५९२० बमोजिम अपराध गरेको दाबी गर्दै उनीहरूलाई कानुनी

कारबाहीको माग गरिएको छ ।

यसअघि युवा संघका कार्यकर्ताहरूले गौरमा मोटरसाइकल चाली निकालेर विरोध प्रदर्शन गरेका थिए । बजरंगी गुप्ताले मेयर शाह र गुरुङले "अदृश्य शक्तिको आडमा" देशभर हिंसा र अराजकता फैलाएको आरोप लगाउँदै तत्काल कानुनी कारबाही गर्नुपर्ने माग

गरेका छन् ।

जेनजी आन्दोलनका क्रममा रौतहटमा दर्जनौं सरकारी कार्यालय र निजी घरहरूमा आगजनी, तोडफोड र लुटपाट भएको थियो । जिल्ला प्रहरी कार्यालयले उजुरी प्राप्त भएको जनाउँदै आवश्यक प्रक्रिया अघि बढाउने बताएको छ ।

बाढीको पानीमा डुबेर तीन बालिकाको दुःखद निधन उद्धारका क्रममा गौरका ४ जनालाई सकुशल निकालियो

शु. आ. सम्वाददाता

रौतहट, २० असोज

जिल्लाक सदरमुकाम गौरमा बाढीको जमेको पानीले सोमवार दिउँसोको समयमा तीन बालिकाको ज्यान गएको छ । गौर भन्सार कार्यालयभन्दा पूर्वपट्टि, वडा नम्बर १ मा रहेको सीमा क्षेत्र नजिक जमेको बाढीको पानीमा नुहाउने क्रममा उनीहरूको डुबेर मृत्यु भएको जिल्ला प्रहरी कार्यालयले पुष्टि गरेको छ ।

ज्यान गुमाउनेमा राजदेवी नगरपालिका वडा नं. ८ लक्ष्मीपुर बस्ने १३ वर्षीया आस्था कुमारी १५ वर्षीया रागनी यादव र अर्की बालिका मौसमी बैठा रहेकी छीन् ।

स्थानीय बासिन्दाका अनुसार, सोमवार दिउँसो करिब १२ बजेतिर यी बालिका अन्य केही साथीहरूसँगै खोल्सामा जमेको बाढीको पानीमा नुहाउन गएका थिए । नुहाउने क्रममा गहिरो पानीको सतह र हिलोका कारण उनीहरू डुबेर बेपत्ता भए । केही समयपछि उनीहरू हराएको देखेपछि स्थानीय बासिन्दा र प्रहरीको टोलीले तत्काल उद्धार कार्य सुरु गरेको थियो ।

गौरका ४ जनालाई सकुशल उद्धार गरिएको हो ।

उनीहरूलाई पनि सोही क्षेत्रमा खतरामा परेको अवस्थामा स्थानीय र

सुरक्षाकर्मीको टोलीले सकुशल बाहिर निकालेको हो । उद्धारपछि मृत्युको पुष्टि बेपत्ता भएका तीनै बालिकाको लामो खोजीपछि पानीबाट निकालिएको थियो । तत्कालै अस्पताल पुऱ्याइए पनि चिकित्सकले उनीहरूलाई मृत घोषणा गरेका थिए । एकै पटक तीन बालिकाको बाढीको पानीमा डुबेर ज्यान गएपछि राजदेवी नगरपालिका र गौर क्षेत्रनै शोकमा डुबेको छ ।

यस दुःखद घटनाले बाढीको पानी जमेका स्थानहरूमा बालबालिकालाई नुहाउन वा खेल्न पठाउँदा विशेष सावधानी अपनाउनुपर्ने आवश्यकतालाई फेरि एकपटक उजागर गरेको छ । जिल्ला प्रहरी कार्यालय रौतहटले घटनाबारे थप अनुसन्धान भइरहेको र शवहरूको पोस्टमार्टमको तयारी भइरहेको जनाए

मधेस प्रदेश सरकारमा हलचल, शिक्षामन्त्री तिवारीले दिइन् राजीनामा

जनकपुर, २० असोज

मधेस प्रदेश सरकारकी शिक्षा तथा संस्कृति मन्त्री रानीकुमारी तिवारीले आफ्नो पदबाट राजीनामा दिएकी छन् । मुख्यमन्त्री सतिशकुमार सिंहले प्रदेश सभामा विश्वासको मत लिने तयारी गरिरहेका बेला लोसपाबाट प्रतिनिधित्व गर्ने मन्त्री तिवारीको राजीनामाले सरकारमाथि राजनीतिक दबाव

बढाएको छ । मन्त्री तिवारीले सोमवार मुख्यमन्त्री सिंहलाई राजीनामा पत्र बुझाउँदै आजकै मितिदेखि लागू हुनेगरी पदत्याग गरेको जानकारी गराएकी छन् । मन्त्री तिवारी नेपाली कांग्रेस, नेकपा एमाले, जनमत पार्टी र लोकतान्त्रिक समाजवादी पार्टी लोसपा समिलित संयुक्त सरकारमा सहभागी थिइन् ।

मुख्यमन्त्री सिंहले आगामी बुधवार प्रदेश सभामा विश्वासको मत लिने तयारी गरिरहेका छन् । महत्त्वपूर्ण समयमा लोसपाकी मन्त्रीको राजीनामा आउनुलाई मधेस प्रदेशको राजनीतिक वृत्तमा सत्ता समीकरणभित्र खटपट र विश्वासको मत पाउन चुनौती थपिएको संकेतका रूपमा हेरिएको छ ।

गौरमा वरहवा पुल मुनिको जलकुम्भी हटाउने अभियान सुरु, नदीको बहाव र नगर सरसफाइमा सहयोग पुग्ने लक्ष्य

शु. आ. सम्वाददाता

रौतहट, २० असोज

रौतहट जिल्लाको सदरमुकाम गौर नगरपालिकाले वरहवा पुल मुनि थुप्रिएर नदीको प्राकृतिक बहावमा अवरोध गरिरहेको जलकुम्भी हटाउने महत्त्वपूर्ण कार्यको थालनी गरेको छ । नगरवासी र वातावरणविदहरूले निकै अगाडिदेखि उठाउँदै आएको यस समस्या समाधानका लागि गौर नगरपालिकाले विशेष अभियान नै चलाएको हो ।

नगरपालिकाको सक्रिय सहयोग र व्यवस्थापनमा सुरु गरिएको यस कार्यले नदीको बहावलाई सहज बनाउनुका साथै सम्पूर्ण नगर क्षेत्रको सरसफाइ र वातावरणीय सन्तुलनमा समेत ठूलो सहयोग पुऱ्याउने अपेक्षा गरिएको हो । जलकुम्भीको अत्यधिक वृद्धिले पुल मुनिको पानीको निकास रोकिँदा डुवानको जोखिम बढ्नुका साथै दुर्गन्ध फैलिएर जनस्वास्थ्यमा समेत असर परिरहेको थियो । जलकुम्भी संकलन र सुरक्षित विस्थापन

नगरपालिकाले जलकुम्भी हटाउनका लागि जेसिबी र ट्र्याक्टर सहितका आधुनिक उपकरणहरूको प्रयोग गरिरहेको हो । पुल मुनि जम्मा भएको जलकुम्भीलाई सर्वप्रथम संकलन गरी जेसिबीको सहायताले ट्र्याक्टरमा लोड गरिएको हो । लोड गरिएका ती जलकुम्भीलाई त्यसपछि लक्ष्मीपुर जाने

सडक खण्डमा पुऱ्याएर सुरक्षित रूपमा विस्थापित गरिँदैछ । यस प्रकारको व्यवस्थित विस्थापनले जलकुम्भीलाई फेरि नदीमा फर्किनबाट रोक्नुका साथै यसको उचित व्यवस्थापन सुनिश्चित गरेको हो । नगर प्रमुख साहको धारणा: नदीको प्रवाह सहजता र सरसफाइ मूल उद्देश्य गौर नगरपालिकाका नगर प्रमुख शम्भू साहले यस अभियानलाई नगरको प्राथमिकतामा राखिएको बताएका छन् । उनले भने, "वरहवा पुल मुनि थुप्रिएको जलकुम्भीका कारण वर्षाको समयमा नदीको पानीको निकास अवरुद्ध हुने र नगर क्षेत्रमा डुवानको समस्या बढाउने जोखिम थियो । यस अभियानको मुख्य उद्देश्य नदीको प्राकृतिक प्रवाह सहज

बनाउनु र नगर क्षेत्रमा स्वच्छ वातावरण कायम गर्नु हो । " नगर प्रमुख साहले यस प्रकारको सरसफाइ अभियानलाई निरन्तरता दिने र नगरवासीको सहयोगमा गौरलाई स्वच्छ र सुन्दर बनाउने प्रतिवद्धता पनि व्यक्त गरे । जलकुम्भी हटाउने कार्यले नदीको पर्यावरणीय स्वास्थ्यमा सुधार ल्याउनुका साथै यसबाट फैलिने रोग र दुर्गन्ध नियन्त्रणमा पनि मद्दत पुग्ने विश्वास नगरपालिकाले लिएको हो । स्थानीय बासिन्दाहरूले लामो समयपछि नगरपालिकाले यो महत्त्वपूर्ण कदम चालेको भन्दै खुसी व्यक्त गरेका छन् । उनीहरूले यस कार्यले नदी किनारको सौन्दर्य र स्वच्छता कायम गर्न मद्दत पुग्नेमा आशावादी छन् ।

वीरगंजमा जुवातास खेलिरहेको अवस्थामा तीन जना पक्राउ

वीरगंज, २० असोज

पर्सा प्रहरीले जुवातास खेलिरहेको अवस्थामा तीन जनालाई पक्राउ गरेको छ ।

पक्राउ पर्नेमा वीरगंज महानगरपालिका १६ का २० वर्षीय रोहित रौनियार, ३० वर्षीय श्यामबाबु

राय र वडा नं. १५ का २५ वर्षीय अनन्त कुमार गुप्ता रहेका छन् । प्रहरीले विशेष सूचनाको आधारमा वीरगंज स्थित एक होटलबाट नगद रु पचास हजार सात सय पचपन र तीन बुक ताससहित उनिहरूलाई पक्राउ गरेको पर्सा प्रहरी प्रवक्ता एवम्

प्रहरी नायब उपरीक्षक किशोर लम्सालले जनाएका छन् । पक्राउ परेका तीनैजना विरुद्ध जुवा सम्बन्धि कसुरमा जिल्ला प्रशासन कार्यालयबाट पाँच दिनको म्याद थप अनुमति लिई थप अनुसन्धान भइरहेको प्रहरीले जनाएको छ ।

शुभ आरम्भ राष्ट्रिय दैनिकका लागि

प्रकाशक	: अनिल पाण्डेय
प्रधान सम्पादक	: दिपेन्द्र कुमार उपाध्याय
सम्पादक	: श्याम विहारी साह केशरी
कार्यकारी सम्पादक	: उमेश द्रुवे
समाचार सम्पादक	: आ.के. ठाकुर
कानुनी सल्लाहकार	: प्रभातचन्द्र दाहाल
कम्प्युटर अपरेटर	: कृष्णा गुप्ता
सम्पर्क नम्बर	: ८८४५२२६३०५
सम्पर्क कार्यालय	: कलैया-१४, बघवन (बारा)
मुद्रक	: बारा प्रिन्टिङ्ग प्रेस, कलैया (बारा)

✉ shubharambhdaily@gmail.com

सम्पादकीय.....

प्रकोप जोखिम न्यूनीकरण गरौं

नेपाल भौगोलिक, भौगर्भिक र जलवायुगत दृष्टिले अत्यन्त संवेदनशील मुलुक हो। मुलुकको भू-वैज्ञानिक र भौगोलिक जटिलताका कारण बाढीपहिरो, भूकम्प, आगलागी, कीटजन्य महामारी, शीतलहर, चट्टाङ्गलगायतका विभिन्न प्राकृतिक र मानवीय प्रकोप बारम्बार पुनरावृत्ति भइरहन्छन्। यी प्रकोपहरूले जनधनको मात्र क्षति गर्दैनन्, विकासका उपलब्धिहरू समेत नष्ट पारिदिन्छन्। त्यसैले, प्रकोपपछि मात्र राहत र उद्धारमा केन्द्रित हुनुअघि नै जोखिम न्यूनीकरणतर्फ ध्यान दिनुपर्छ। नेपालले विगत केही वर्षयता प्रकोप जोखिम न्यूनीकरणलाई राष्ट्रिय प्राथमिकतामा राख्दै आएको छ। नेपालले प्रकोप जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ र राष्ट्रिय नीति, २०७६ लागू गरेको छ। यस्तै, आपत्त व्यवस्थापन ऐन, २०७६ र सम्बन्धित नीतिहरूले जोखिम व्यवस्थापनलाई सशक्त बनाउने प्रयास गरेका छन्। तर, व्यवहारमा अझै पनि राहतमुखी प्रणालीको प्रभाव देखिन्छ। जब कुनै विपद् आउँछ तबमात्र सचेतना, उद्धार र सहयोगको लहर देखिन्छ। विपद्अघिको तयारी, जोखिमको पहिचान र पूर्वपूर्वाधार निर्माणमा पर्याप्त लगानी नहुँदा क्षतिको दायरा बर्सिँदै बढ्दै गएको छ। प्रकोप जोखिम न्यूनीकरण दिवस २०२५ को मूलमन्त्र 'विपद्पश्चात् खर्च होइन, विपद्पूर्वको तयारी गरौं' भन्ने रहेको छ। यसका लागि विद्यालयदेखि समुदायसम्म हरेक तहमा जोखिम नक्सामा, सचेतना अभियान, सुरक्षित निर्माण अभ्यास र वातावरणमैत्री योजनाको जरूरी देखिन्छ। पहिरोप्रभावित वासिन्दाहरूलाई सुरक्षित क्षेत्रमा पुनर्स्थापित गराउने, बाढीग्रस्त क्षेत्रका नदीकिनारमा तटबन्ध निर्माण गर्ने र विद्यालय तथा स्वास्थ्यकेन्द्रहरूलाई भूकम्पप्रतिरोधी बनाउन सकिएमात्र प्रकोपको जोखिम न्यूनीकरण गर्न सकिन्छ। पछिल्लो समय जलवायु परिवर्तनका प्रभावले प्रकोपको स्वरूप भन्ने जटिल बन्दै गएको छ। बेमौसममा असामान्य वर्षा, तापक्रममा अस्वाभाविक वृद्धि र मौसमका बदलिँदो रूपले नयाँ प्रकारका जोखिम निम्त्याइरहेका छन्। यस अवस्थामा वैज्ञानिक पूर्वानुमान प्रणाली, प्रारम्भिक सतर्कता र स्थानीय तयारीलाई सशक्त बनाइनुपर्छ। सूचना प्रविधिको प्रयोग गरेर जनतालाई समयमै सतर्क गराउने व्यवस्था प्रभावकारी बनाउन सकिने धेरै हदसम्म जनधनको क्षति हुनबाट रोक्न सकिन्छ। प्रकोप न्यूनीकरणका लागि सरकारका योजना मात्र पर्याप्त हुँदैनन्। यसका लागि समुदाय, निजी क्षेत्र, गैरसरकारी संस्था र आमनागरिक सबैको अर्थपूर्ण सहभागिता हुनुपर्छ। हरेक नागरिकले आफ्नो घरपरिवार र वरपरका जोखिमहरू पहिचान गर्ने, सचेत रहने र सुरक्षात्मक उपाय अपनाउन सकेमात्र प्रकोपको कहालीलाग्दो अवस्था कसैले पनि भोग्नु पर्दैन। जोखिम व्यवस्थापनलाई विद्यालयस्तरको पाठ्यक्रममा अनिवार्यरूपमा समावेश गरी बालबालिकालाई सचेतना प्रदान गर्न सकिने त्यसबाट दीर्घकालीन समाधान गर्न सकिन्छ। विपद् आएपछि जितिसुकै उद्धार र राहतका कार्यक्रम लागू गरे पनि त्यसले दीर्घकालीन समाधान गर्न सक्दैन। विपद् आएपछि होइन, विपद्जन्य घटना हुनुअघि नै पूर्वतयारी गर्ने संस्कार बसाल्न पनि उत्तिकै जरूरी हुन्छ। प्रकोपलाई पूर्णरूपमा रोक्न त सम्भव छैन। तथापि, त्यसको जोखिम भने धेरै हदसम्म घटाउन भने सकिन्छ। प्रकोप जोखिम न्यूनीकरण गर्ने विषय नारामा मात्र सीमित नराखी हाम्रा कार्यनीतिमा पनि रूपान्तरण गरिनुपर्छ। समुदायमा सचेतना कार्यक्रम, तयारी, प्रविधिसँगै योजना कार्यान्वयनबाट समाजलाई सुरक्षित र दिगो राख्न सकिन्छ।

एमालेमा नेतृत्व त्यागको सकस र तीन विकल्प

कोमल भट्टराई

नेपाल कम्युनिस्ट पार्टीका संस्थापक महासचिव पुष्पलाललाई पाँच सदस्यीय पोलिटब्यूरोका मनमोहन अधिकारी सहित तीन सदस्यहरू मिलेर हटाए। त्यसपछि महासचिव भए - मनमोहन अधिकारी। मनमोहन चिनियाँ कम्युनिष्ट पार्टीको महाधिवेशनमा सहभागी हुन र उपचार गर्न चीन गए। उपचारमा लामो समय बस्नुपर्ने भएका कारण उनको कार्यवाहक खोजियो। कार्यवाहक लिन पुष्पलाल वार्डिँएपछि अर्का प्रस्ताव गरिएका डीपी अधिकारीले विनम्रतापूर्वक जिम्मेवारी लिन मानेनन्। त्यसपछि डा. केशरजङ्ग रायमाझीले बाध्य भई कार्यवाहक लिए। कार्यवाहक लिएपछि रायमाझीले महासचिवमा रहन अनेक छलप्रपञ्च गर्दै निरन्तर भए। २०१७ सालको कू पछि पनि राष्ट्रियता खतराको भय देखाउँदै राजाको कदमलाई अप्रत्यक्ष स्वीकार गर्दै अंकगणितीय खेलबाट नेपाल कम्युनिष्ट पार्टीलाई उनैले कब्जा गरिरहे। यसको विरोधमा तुल्सीलाल र पुष्पलालले तेश्रो महाधिवेशन गरी अर्को नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी गठन गरे। यसमा पनि मतभेद भई पुष्पलालले अर्को नेकपा निर्माण गरे। त्यसपछिका ८ वर्षसम्म त्यसका महासचिव रहँदाहँदै उनको निधन भयो। तुल्सीलाल र मनमोहनहरू स-साना समूहमा संगठित भई वक्तव्यवाजी गर्दै रहे। 'पञ्चायत जीवित सत्य हो' भन्दै समय-समयमा केही मुद्दाहरूमा पञ्चायती व्यवस्थाको विरोध गर्दै आन्दोलनमा संलग्न रहे। जनमत संग्रहमा बहुदल पक्षको प्रचारमा बलियो उपस्थिति जनाए। मोहन विक्रम सिंहले न्युक्लिअस गठन गरे। त्यसैको नामबाट पुष्पलाललाई गद्दार करार गर्दै २०३२ सालमा नेकपा चौथो महाधिवेशन गरी महासचिव भए। त्यसपछि भनिएको 'नेकपा चौम' मा विभिन्न कमरेडलाई कहिले पछ्याउँ र कहिले पछ्याउँदैन सिंह हाल नेकपा मसाल नामक पार्टीका महासचिव छन्। त्यसैबाट पुष्पकमल दाहाल उदाए, प्रचण्ड भए, दश वर्षसम्म जनयुद्ध गरे। समानान्तर सरकार प्रमुखका रूपमा नेपाल राज्यसँग सम्झौता गरे। माले-एमालेको नेतृत्व हस्तान्तरणको फलक भन्ना संघर्षपछि बनेको अखिल नेपाल क्रान्तिकारी कम्युनिष्ट कोअर्डिनेशन कमेटी (कोके)का पहिला सचिव बने चन्द्र प्रकाश (सीपी) मैनाली। तिनले 'व्यक्ति हत्या' भनी चिनिएको समूहलाई एक राजनैतिक समूहका रूपमा परिचित र स्थापित गराउन सफल भए। तिनको अगुवाइमा नेकपा माले गठन भयो। तिनले आफ्नो संज्ञान र सामर्थ्यले सामूहिक नेतृत्व दिए। पार्टी विवादलाई हल गर्न माथिबाट तलसम्म विचारहरू पुऱ्याई छलफल गर्ने अभ्यास गरे। सीपीकै अगुवाइको सामूहिक नेतृत्वले नै विद्यार्थी आन्दोलन, जनवादी गीति अभियान र शिक्षक आन्दोलनलाई संयोजन र अगुवाइ गरे। ती आन्दोलनहरूले 'गाउँ गाउँबाट उठ बस्ती बस्तीबाट उठ' भन्दै नेकपामालेलाई गाँउगाउँ बस्ती बस्ती

पुऱ्याए।

नेकपा माले देशव्यापी भएपछि चन्द्र प्रकाश मैनाली पार्टीभित्र अल्पमतमा परे। उनले अर्को महासचिव तयार हुन आग्रह गरिरहेका र राजीनामा दिन चाहेका भए पनि गलतहत्याइए। जसरी नेकपाका संस्थापक महासचिव पुष्पलाललाई गलतहत्याएका थिए, त्यसरी नै नेकपा मालेका संस्थापक महासचिव हटाइए। यी दुवै षडयन्त्र हुन्, जसलाई नेकपा कम्युनिष्ट आन्दोलनले धिक्कारिरहनेछ, र भर्त्सना गरिरहनेछ।

सीपीको बर्खास्तीपछि संक्रमणकालीन महासचिव बनाइए- फलनाथ खनाल। पार्टीमा कुनै पकड नभएका उनी अनेकन अपमान सहेर महासचिव रहे। उनले मदन भण्डारीलाई स्वेच्छाले नेकपा मालेको चौथो महाधिवेशनबाट महासचिव पद हस्तान्तरण गरे। मदन भण्डारी एक 'करिस्माटिक' नेताका रूपमा उदाए। उनले पार्टीभित्रका असहमतिलाई लोकतान्त्रिक व्यवहार तथा अभ्यास गरी व्यवस्थापन गरे। उनले दरबारिया 'एलाइट'सँग सम्वादको ढोकामा पुऱ्याउन सके मनमोहन अधिकारीलाई वैधानिक अध्यक्ष स्वीकार गरे। मदनले जनआन्दोलनको विरासत लिन ०४६/०४७ जनआन्दोलनको वाममोर्चाकी संयोजक सहाना प्रधानलाई महत्वका साथ स्थान दिए। सहाना प्रधानले नेकपा एमालेभित्र काठमाडौँ उपत्यकाका प्रमुख जातीय तथा सांस्कृतिक पहिचानलाई भित्ताइन्। उनले भारतीय कम्युनिष्ट पार्टी (माक्सवादी) लगायत अन्तर्राष्ट्रिय कम्युनिष्ट आन्दोलनसँग एमालेलाई परिचय गराइन्। उनीसँगै नेकपा एमालेले शहीद गंगालाल र संस्थापक महासचिव पुष्पलालको विरासत पायो। मदनले मालेका संस्थापक महासचिव चन्द्रप्रकाश मैनालीलाई एकतर्फी सम्मान दिइरहे।

मदन भण्डारीले नेपाली कम्युनिष्ट आन्दोलनलाई बहुलताको विचार दिए तर अभ्यास र व्यवहारको जग बसाल्न नपाई दुर्घटनाबाट बिते। उनका मानसपुत्रहरूले उनलाई देवत्वकरण गर्दै जनताको बहुदलीय जनवादको पोथा गाइरहे। उनको मृत्युपश्चात् माधव नेपाल महासचिव भए। उनले एमालेमा विचारलाई चटपटाउन नदिने गरी विधि र विधानभित्र कसे। उनले विरोधीका विचारलाई पार्टी विरोधी करार गरिरहे। उनले फरक मतलाई ठाउँका ठाउँ ठहरे पारे। अकारण राधाकृष्ण मैनालीलाई साधारण सदस्यसमेत नरहने गरी निस्कासित गरे। तर, २०६४ को आमनिर्वाचनमा एमालेको हारपछि नैतिकताको कारण देखाई राजीनामा गरे।

माधवपछि फलनाथ खनाल कार्यवाहक महासचिव हुँदै वृत्तवको आठौँ महाधिवेशनबाट अध्यक्ष बने। उनले मालेकालको भैं आफ्नो कार्यकालभर अनेकन हुर्मत वेहोरे। उनी संसदीय दलको नेता हुँदाहुँदै चोरवाटोबाट छिरेर माधव नेपाल प्रधानमन्त्री भए। फलनाथ आफू अध्यक्ष र संसदीय दलका नेता हुँदाहुँदै संसदभित्र दुई तिहाइ देखाउन एमालेको शर्त पूरा गरेर मात्र प्रधानमन्त्री बने खनालको सरकार पतन गराउन एमालेको माधव-ओली गुटले पूरै जीउज्यान लगायो। करीव ७ महिनामा उनको सरकार ढल्यो।

यस्तो अवस्थामा उनले अध्यक्ष दोहोऱ्याउन नसकिने देखेर अलग रहन चाहे। नवौँ महाधिवेशनमा माधव र ओलीले एक-आपस प्रतिस्पर्धा गर्दा नेकपा एमालेका अध्यक्ष केपी ओली निर्वाचित भए। केपी ओलीले कम्युनिष्ट आन्दोलन एक हुनपर्ने आवाजलाई माओवादीसँग एकता गरेर मूर्त बनाउन नेतृत्व लिए

। अध्यक्षद्वय ओली र प्रचण्ड नेतृत्वले सदनमा पार्टीको करीव दुई तिहाइ संसद उपस्थित गराए। तर, त्यो एकता शक्तिका प्यासाहरूको एकताजस्तो बन्यो।

त्यसले कायम रहिरहन सकेन। शक्तिसंघर्ष चल्थो। त्यसलाई सल्ल्याउन अनेक सुलह र सम्झौता गराइए। वैध-अवैध अंशभाग लगाइए। तैपनि तिनीहरूको प्यास मेटिएन। ती पार्टी हत्याउन पार्टीभित्र मात्र होइन, सडक र सदनमा समेत शक्ति संघर्षमा ओर्लिए। त्यसैवेला न्यायाधीशको एकल इजलासले 'तिमेरको एकता अवैध छ' भन्दै 'पुनः प्रक्रिया थाल' भनेपछि एमाले र माओवादी आ-आफ्ना खोली फर्के। यहीवेला एकताकाका एमालेका अध्यक्ष र शक्तिशाली महासचिव माधव र फलनाथले नेकपा एकीकृत समाजवादी समूह बनाए।

अहिले एमाले, माओवादी र एकीकृत समाजवादीका नेतृत्व सबै जनताको कठघरामा छन्। तर, तिनले आफ्ना स्थानबाट डेग नचल्ने गरी कम्युनिष्ट आन्दोलनलाई विद्रुप बनाइरहेका छन्। कम्युनिष्ट आन्दोलनका प्रस्तावनाका प्रथम नेताहरू कार्ल मार्क्स र एङ्ग्लसले आफ्ना शिष्यहरूले यस्तो गर्लान् भनेर कल्पना पनि गरेका थिएनन्।

नेपालका कम्युनिष्ट मार्क्सका विरोधी मार्क्स र उनका शुरुवाती अभ्यासकर्ताहरूले पार्टीभित्रको विवादलाई कस्तो व्यवहार गर्थे भन्नेबारे मार्क्सवादी दस्तावेज प्रशस्त छन्। तर तीबाट हाल हामी कम्युनिष्टहरूप्रति उठेको प्रश्नको उत्तरलाई वैध र स्वीकार गर्ने अवस्था रहेन। यसर्थ मैले यहाँ कम्युनिष्ट पार्टीका प्रखर विरोधी र पार्टीभित्र "नयाँ वर्ग" उदाएको देख्ने मिलोवास जिलासको एक लामो उद्धरण पेश गर्छु।

उनको उद्धरण कम्युनिष्ट आन्दोलनका हितैषी आलोचक र विरोधीलाई समेत वैध र ग्राह्य हुन सक्छ। मिलोवान जिलासले कम्युनिष्ट सत्ताको संरचनात्मक विकृति र पार्टी भ्रष्टाचार विरुद्ध खुला आलोचना गर्दै नयाँ वर्ग पुस्तक लेखे। त्यसमा उनले भनेका छन्

"मार्क्सदेखि खुस्चेभसम्मका नेताहरू तथा उनीहरूले (वैचारिक बहसमा स्तम्भकारको जोड) अपनाएका विविधहरू विविध प्रकारका र परिवर्तनशील थिए। अरुलाई आफ्ना विचार व्यक्त गर्नबाट रोक्नुपर्छ भन्ने मार्क्सलाई कहिल्यै लागेन। लेनिन आफ्नो पार्टीभित्र हुने स्वतन्त्र छलफलहरूप्रति सहिष्णु रहे र पार्टी नेताको त कुनै छाडौँ पार्टी मञ्चले पनि "सही" अथवा "गलत" विचारको अभिव्यक्तिलाई नियमन गर्नुपर्छ भन्ने ठानेनन्।

स्टालिनले सबै प्रकारका अन्तरपार्टी छलफलहरूको उन्मूलन गरे र विचार अभिव्यक्तिको अधिकारलाई मात्र केन्द्रीय फोरम अर्थात् आफ्नै अधिकार बनाए। अन्य कम्युनिष्ट आन्दोलनहरू भिन्न थिए। उदाहरणका लागि अन्तर्राष्ट्रिय श्रमिक युनियन (फर्स्ट इन्टरनेशनल) विचारधारात्मक रूपले मार्क्सवादी थिएन वरु त्यो त विभिन्नखाले समूहहरूको युनियन थियो र उसले आफ्ना सदस्यहरूको सर्वसम्मत निर्णयहरू मात्र ग्रहण गर्थ्यो।

लेनिनको पार्टी एक प्रकारको प्रजातन्त्रसहितको आन्तरिक क्रान्तिकारी नैतिकता र वैचारिक पूर्णरूपले एक समान संरचनाको मेल भएको अग्रगामी समूह थियो। स्टालिनको समयमा पार्टी विचारधारात्मक विचारखरिहत मानिसहरूको भ्रुण्डमा परिणत भयो। यस्ता मानिसहरू विचार माथिकाबाट तलकाले प्राप्त गर्दथे तर आफूलाई अपार सुविधा प्रदान गर्ने व्यवस्थाको रक्षा गर्ने कृत संकल्पित र एक ढिक्का

हुन्थे। वास्तवमा मार्क्सले कहिल्यै पार्टी बनाएनन्; लेनिनले आफ्नो पार्टी बाहेक समाजवादीसहित अन्य सबै पार्टी ध्वस्त पारे। स्टालिनले बोल्सेभिक पार्टीको मियोलाई नयाँ वर्गको मियो बनाउँदै र पार्टीलाई कसैसँग सरोकार नराख्ने - (अनुत्तरदायी) र सुविधाप्राप्त तर रङ्गिन समूहहरूमा रूपान्तरण गर्दै पार्टीलाई दोस्रो दर्जामा झारे। आफूले आविस्कार नगरेता पनि मार्क्सले समाजमा वर्गहरूको भूमिका र वर्ग युद्धको प्रणाली निर्माण गरे। उनले मानव जाति विवेकशील वर्गहरूका सदस्यहरू मिलेर बनेको देखा टेरेन्सको तपश्चवी (स्टोइक दर्शन) भैं 'म मानव जाति हुँ।

म मानवभन्दा बाहिरका कुरालाई कुनै महत्व दिन्न' लाई पुनःउद्धोष गरेका मात्र हुन्। लेनिनले मानिसलाई विवेकशीलका रूपमा नहेरी विचार आदान-प्रदान गर्ने वस्तुका रूपमा हेरे। स्टालिनले त मानिसलाई कि त आज्ञाकारी प्रजा वा शत्रुका रूपमा मात्र हेरे।

मार्क्स एक गरीब आप्रवासीका रूपमा लण्डनमा मरे, तर विद्वानहरूले र आन्दोलनले उनलाई महत्वका साथ ग्रहण गरे। लेनिन एउटा विशाल क्रान्तिको नेताका रूपमा तर आफ्नो सम्प्रदाय बन्दै गरेको अधिनायक बन्ने क्रममा मरे। जब स्टालिन मरे, उनले आफूलाई देवतामा रूपान्तरण गरिसकेका थिए।" (द न्यू क्लास - मिलोवान जिलास १९६०)

यति उद्धरणले विश्वका कम्युनिष्ट आन्दोलनका पार्टीहरूभित्रका वैचारिक विवादलाई हल गर्ने तरिका सुभाउँछ। तर, यसले नेपालको कम्युनिष्ट पार्टीहरूभित्र भए गरिएका अभ्यासको चित्र हेर्न एना उपलब्ध गराउँछ। यति लेखेपछि म अब जेन्जी पुस्ताले नेतृत्व हस्तान्तरण मागबारे नेपाली कम्युनिष्ट आन्दोलनले गरेको अनुक्रियामा चर्चा गर्नेछु।

नेपाली कम्युनिष्ट नेतृत्व लिप्सा र बहिर्गमन केशरजंग रायमाझी कम्युनिष्ट आन्दोलनको गद्दारको पदवी भिरेर मरे। मोहनविक्रमका 'गद्दार पुष्पलाल' सानो समूहको नेताका रूपमा बिते। तर पुष्पलालको मृत्युपश्चात् उनका उत्तराधिकारीका सतत र निष्ठापूर्वक प्रयास र संघर्षले नेपाली राजनीति र कम्युनिष्टका महान नेताका रूपमा स्थापित भए र रहे।

भापाको वर्गशत्रु हत्यापछि त्यसका कर्ताहरू सयौँ भागे र सयौँ गिरफ्तार भए। यसपछि चन्द्रप्रकाश मैनालीले केही युवाहरू भेला गरेर त्यसको विरासतलाई जोगाए। उनलाई प्राधिकार नेतृत्व बनाउने प्रयास हुँदाहुँदै उनी सहकर्मीहरूबाट गलतहत्याइए। प्रचण्ड र ओलीलाई देवत्वकरण गर्ने प्रयास जारी छ। यसैवेला जेन्जी भड्कासँगै नेपाली राजनीतिले तिनीहरूको बहिर्गमनको माग गरिरहेको छ।

नेपाली राजनीतिको विस्तृत शैदानका सक्रियकर्मीहरूले मुख्यतया भैरवहावुर देउवा, केपी ओली र प्रचण्डको हस्तक्षेपबाट मुक्त हुन चाहेको छ। जमिनमा काम गर्ने राजनीतिक कार्यकर्ताहरू, समूहमा मत निर्माण गर्ने सामाजिक सञ्जालहरू, युट्युबहरू र टोलटोलमा चिया पसलमा गफ गर्नेहरूले समेत उनीहरूको शिघ्रातिशीघ्र बहिर्गमन चाहेका देखिन्छन्।

तिनीहरूका पक्षमा सञ्चार माध्यम छैनन्। हिजो साथ विद्वे आएका नागरिक समाजहरू छैनन्। सुरक्षाकर्मीहरू तिनीहरूलाई पक्रन कुरेर बसेका छन्। वास्तवमा चेतना चारैतिर घेरिएको राजा भैं भएका छन्।

यस मामलामा देउवा र प्रचण्डले सकारात्मक संकेत दिएका छन्। तर, बाँकी तेश्रो पृष्ठमा

अन्तराष्ट्रिय समाचार

जेन-जी आन्दोलनबारे न्यूयोर्क टाइम्स : 'राष्ट्रन्यापी, सुनियोजित, विध्वंसकारी' आक्रमण

काठमाडौं- प्रतिष्ठित न्यूयोर्क टाइम्स अखबारले भदौ २४ का दिन देशभर भएका आगजनी सुनियोजित रहेको जनाएको छ । आइतबार एक खोजमूलक सामग्री प्रकाशित गर्दै टाइम्सले देशभर भएका आगजनी सुनियोजित रहेको उल्लेख गरेको हो । अधिल्लो दिन १९ जनाको ज्यान जानेगरी सुरक्षाकर्मीले भ्रष्टाचारविरोधी प्रदर्शनमा सुरक्षाकर्मीले गोली चलाएको विरोधमा भोलिपल्ट आगजनी भएको आम बुझाइ छ । यद्यपि आफ्नो अनुसन्धानमा यस बुझाइमा आशङ्का गर्ने ठाउँ रहेको टाइम्सले उल्लेख गरेको

छ । अखबारले दर्जनौं प्रत्यक्षदर्शी, सहभागी र आगलगीविदसँगको कुराकानी, घटनाका भिडियो र तस्वीरको विश्लेषण तथा घटनास्थलमा टाइम्सका प्रतिनिधिको भ्रमणपछि उक्त सामग्री प्रकाशित गरेको हो । समाचारमा यस्तो 'राष्ट्रन्यापी सुनियोजित विध्वंसकारी आक्रमण' बारे नयाँ विवरणको खुलासा हुने र ती घटना स्वस्फूर्त भएकोमा आशङ्का उत्पन्न हुने उल्लेख गरिएको छ । भदौ २३ गते प्रदर्शनमा गोली चलेको केही घण्टालगतै 'प्रयोग गर्न तयार सूची' अनलाइनमा सार्वजनिक हुन

थालेको थियो । ती सूचीमा भ्रष्टाचार र नातावादको सञ्जालमा आवद्ध रहेको ठानिएका समाजका सदस्यको निजी विवरण समावेश थिए । भोलिपल्टको दिउँसो ती मानिसको आवासमा आगो लाग्न थालिसकेको थियो । नेपालको कार्यकारी, व्यवस्थापिका र न्यायपालिका शाखालाई पनि आगोले निलिसकेको थियो । न्यूयोर्क टाइम्सले यसलाई केही घण्टाको अवधिमा सयौं हवाइ आक्रमणसँग तुलना गरेको छ । 'संगठनात्मक क्षमताविना तपाईंले छोटो समयमा यति धेरै भवनमा आगो

लगाउन सक्नुहुन्न ।' एण्ड्रयू मूर एण्ड एशोसिएट्सका वरिष्ठ आगजनी अनुसन्धानकर्ता रिचर्ड ह्यागरले भनेका छन्, 'यसका लागि हप्तौं वा महिनाको योजना चाहिन्छ ।' नेपाल पहेरीको फोरेन्सिक प्रयोगशालाका प्रमुख पवन दुङ्गना अधिल्लो महिना भएको आगजनीको अनुसन्धान गर्न उनका टिमका कसैलाई पनि डाकिएको छैन । उनको प्रयोगशालामा परीक्षणका लागि हालसम्म कुनै पनि नमूना ल्याइएको छैन । उनका आगोका भग्नावशेष अब अप्रासङ्गिक भइसकेका छन् ।

एमालेमा.....

नेकपा एमालेको नेतृत्व ठसठसी कनेर नेपाली राजनीति र कम्युनिस्ट आन्दोलनलाई दुर्गन्धित गरिरहेको छ । देउवाले आफैले हुर्काएको सुसंस्कृत व्यक्ति तर न्यायोचित भन्न सकिने पूर्णवाहदुर खड्कालाई हस्तान्तरण गर्न चाहेका छन् । तर उनी र आरजूको सुरक्षा शेखर कोइरालाबाट हुन सक्नेमा उनले ध्यान दिनुपर्ने अवस्था देखिन्छ । हिलो चाँडो देउवाले विधिसम्मत नेतृत्व हस्तान्तरण गर्लान् र ज्यातिपीलाई बेवकूफ बनाउन प्रधानमन्त्री नहुने विकल्प प्रस्तुत गर्नेछन् । प्रचण्ड गतिशील छन् । रड, भेष र चरित्र बदलेर समयको भेलसँगै अनुकूलित हुन सक्छन् । उनले समेत नेतृत्व त्याग गर्ने स्पष्ट संकेत दिएका छन् र उनका असली उत्तराधिकारीलाई बोलसमेत लगाएका छन् । समस्या एमालेमा छ । एमाले नेतृत्व खुम्चिँदै खुम्चिँदै गएको छ । तैपनि पूरै नेपाली राजनीतिको मागलाई हुँझार गरिरहेको छ । यो केन्द्रीय पदाधिकारीभित्र पूराका पूरा अल्पमतमा परेको छ । अध्यक्ष ओलीलाई बाहेक गरेर ऐतिहासिक जिम्मेवारी बहन गर्न तयार हुनु पर्ने हो, त्यो देखिएको छैन । एमालेभित्र नेतृत्वको हस्तान्तरणका लागि केही प्रस्ताव

उदार र चौडा गुणहरु नै हाललाई यथेष्ट हुन्छ, भन्ने आग्रह गर्दछु, जसका आधारमा मा पात्रविशेषलाई अधि सार्न चाहन्छु । पहिलो प्रस्ताव - एमालेमा यसको मूलधार 'कोके'का तीन संस्थापक छन् । ती ऐतिहासिक व्यक्तिहरु हुन्- अमृत कुमार बोहोरा, ईश्वर पोखरेल र मुकुन्द नेउपाने । यिनीहरुमध्ये एकमा एमालेको वर्तमान संकटलाई मोचन गर्ने पुनः अभिभारा आएको छ । यसमा वरिष्ठ उपाध्यक्ष भएको नाताले र विधानतः ईश्वर पोखरेलले हिम्मत गर्नुपर्छ । यसमा एमाले पार्टीका असली कार्यकर्ताले उहाँलाई साथ दिनु पर्छ । दोस्रो प्रस्ताव- नेपाली राजनीतिले माग गरेको निर्वाह गर्न नसकेपछि पदाधिकारी र केन्द्रीय कमिटीले पार्टीका स्वायत्त निकायहरुको सहयोग लिन प्रस्ताव गर्नु पर्छ । साथै पार्टीका ४ केन्द्रीय निकायहरुले पहल लिनु पर्छ । (एमालेभित्र केन्द्रीय सल्लाहकार परिषद, केन्द्रीय अनुशासन आयोग, केन्द्रीय लेखा आयोग र केन्द्रीय निर्वाचन आयोग स्वायत्त र महाधिवेशनबाट प्रत्यक्ष निकायहरु छन्) । अमृत कुमार बोहोरा माले संस्कारका एक प्रणेता हुनुहुन्छ । उहाँजस्ताको सादगी, विनम्रता र जमिनी चरित्र नै पहिलेको माले र हाल बचेखुचेको माले संस्कार हो । उहाँले नै कोके कालमा सबै नेतृत्व पक्राउ परेका बखत कुशल नेतृत्व दिनुभएको थियो । हाल एमालेको वर्तमान संकटका लागि जिम्मेवारी लिन र दिन आग्रह गर्नु पर्छ । उहाँले अर्को नेतृत्व हस्तान्तरण गर्ने प्रक्रियाभर केन्द्रीय निकायहरुको सहयोगमा संयोजनकारी नेतृत्व गर्नु बेस हुने देखिन्छ । तेस्रो प्रस्ताव- उदारवादी लोकतन्त्रको कथित आदर्शमा लडिएका तर त्यसलाई लत्याएका नदेख्नेहरुको पूर्वाग्रही अनुगामीहरुलाई सुपाच्य नहुने जस्ता सयौं अरुलाई गुननाम बनाइयो । ०४६/०४७ का जनआन्दोलनका युवाहरु घनश्याम भूसाहलरु लगायतलाई लिइएको हुर्मत सबैलाई थाहा नै छ । ०६२/०६३ का जनआन्दोलनका विद्यार्थी नेताहरु राजेन्द्र राई, ठाकुर गैरे, राम कुमारी भौक्रीहरु लगायत केही अरुहरु आफ्नै बलबुँदा सक्रियताका साथ र अलिअलि भ्रुकुँदै नेपाली राजनीतिमा सास गन्दैछन् । यहाँनेर रवीन्द्र अधिकारीलाई स्मरण गर्न चाहन्छु । तथापि एमालेभित्र यसको प्रारम्भिक संरचनाकालको 'कोके' देखिका राजनीतिक रूपमा प्रौढ र त्यसपछिका प्राविधिकरूपमा उदाएका र काखमा हुर्काइएका नेताहरु छन् । जसले एमालेमा वैकल्पिक नेतृत्व छैन भन्ने कुरा गलत हो । यसैले यहाँभित्र सम्भावित नेतृत्वको पहिचान गरिनु पर्छ । यस संगीन घडीमा मुख्य नेतृत्वमा हुनुपर्ने केही आग्रहहरु त हुन्छन् नै । त्यसैले मुख्य नेतृत्व यस्तो हओस् भन्नेमा मेरा कुराहरु राख्न चाहन्छु । जुन सामान्त्या अरु पार्टीका लागि पनि सान्दर्भिक हुन सक्दछ, जसले-

१. पार्टीले चिन्तन धाराको व्याख्या गरोस् र निरन्तरता देओस् साथै पार्टीको ऐतिहासिक व्यक्ति पनि होओस् ।
२. आमरूपमा पार्टी पडिक्ले स्वीकारोस् र विश्वास लिन सकोस् ।
३. नेपालको राष्ट्रिय राजनीति लगायत सञ्चार माध्यम र हरेक तहका नागरिक समाज र व्यक्तिहरुले परिचय पाएका हुन् र त्यो पार्टीको नेता त्यही बमोजिमको भयो भनेर स्वीकारेको होओस् ।
४. अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा सापेक्षतरुपमा परिचित र छिमेकी मित्रहरुबीच ग्राह्य होस् ।
५. कुनै सामरिक पक्षमा संलग्न भएको आरोपित नहोस् ।
यी बाहेक अन्य कुराहरु पनि छन्, तथापि म एमालेभित्र नेतृत्वका लागि

भारतको कूटनीतिक आक्रमण: मौरिससदेखि युरोपसम्म मोदीको वैश्विक उपस्थिति: 'विश्वसाथी भारत' को नयाँ स्वरूप

पछिल्ला दुई हप्तामा प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीको कूटनीतिक सक्रियता अत्यधिक उच्च गतिमा देखिएको छ । मौरिसस, कतार र युरोपका नेताहरूसँग भएका श्रृंखलाबद्ध उच्चस्तरीय वार्ताले भारतको विश्वसामुन्ने भूमिका अझ स्पष्ट बनाएको छ । विशेषज्ञहरुका अनुसार यो रणनीतिक पहल "विश्वसाथी भारत" (Global Partner India) नीति अन्तर्गतको नयाँ चरण हो ।

प्रधानमन्त्री नवीन रामगुलामसँगको संयुक्त पत्रकार सम्मेलनमा भने, "हाम्रो सम्बन्ध केवल साभेदारी होइन, साभ्भा परिवारको सम्बन्ध हो । हामी सागर, संस्कृति र मूल्यहरुले जोडिएका हौं ।" मौरिससले भारतको नेतृत्वमा "साउथ-साउथ सहकार्य" लाई नयाँ दिशा दिने विश्वास व्यक्त गरेको छ । भारतीय अधिकारीहरुको भनाइमा, यो सहयोग हिन्द-प्रशान्त क्षेत्रमा चीनको आर्थिक प्रभावलाई सन्तुलन गर्न महत्त्वपूर्ण रणनीतिक कदम हो ।

विषयमा सहयोग पुऱ्याउने प्रतिबद्धता जनाएको छ । भारतको विदेश मन्त्रालयले यस वार्तालाई "ऊर्जा-कूटनीतिक सहकार्यको नयाँ आयाम" भनेको छ ।

बन्नु खोज्दैछ । सागर-कूटनीति र ऊर्जा-कूटनीति मिलाएर भारतले 'ग्लोबल ब्रिज'को भूमिका खेल्ने प्रयास गरिरहेको छ । यसैबीच, वायन अफ एशिया शीर्षकमा प्रकाशित रिपोर्टले भारतको बढ्दो अन्तर्राष्ट्रिय विश्वसनीयता चीनको 'बेल्ट एन्ड रोड' रणनीतिको विकल्पका रूपमा स्थापित भइरहेको उल्लेख गरेको छ । मौरिससदेखि युरोपसम्म फैलिएको यो सक्रियता, भारतको "विकसित भारत २०४७" दृष्टिकोणसँग पनि प्रत्यक्ष रूपमा जोडिएको छ ।

जनहितमा जारी सूचना

वस्तु उत्पादक कम्पनीहरुले आफ्नो उत्पादनमा:

- उत्पादकको नाम, ठेगाना र उद्योग दर्ता नम्बर,
- खाद्य पदार्थ र औषधि जस्ता वस्तुमा मिश्रण, परिमाण र तौल,
- गुणस्तर निर्धारण भएको वस्तुमा गुणस्तर चिन्ह,
- वस्तु उपभोग गर्ने तरिका,
- वस्तुको उपभोग गर्दा हुन सक्ने प्रभाव,
- वस्तुको मूल्य, ब्याच नम्बर, उत्पादन मिति र उपभोगको म्याद सकिने मिति उल्लेख गर्नु पर्दछ ।
- त्यस्तो गरेको नपाइए तत्काल वाणिज्य, आपूर्ति तथा उपभोक्ता संरक्षण विभाग वा स्थानीय प्रशासनमा उजुरी गरौं ।

फेडा गाउँपालिका
फेडा, बारा, मधेस प्रदेश, नेपाल

जनहितमा जारी सूचना

मानव बेचबिखनजन्य कार्यहरु :

- मानिसलाई भ्रुकुँयाएर बन्धक बनाउने वा दास बनाउने,
- मानिसलाई खरिद बिक्री गर्ने र जबरजस्ती काममा लगाउने,
- कुनै प्रकारको फाइदा लिई वा नलिई वेश्यावृत्तिमा लगाउने,
- प्रचलित कानूनविपरीत मानव अङ्ग फिक्ने वा व्यापारिक प्रयोजनमा खरिद बिक्री गर्ने,
- वेश्यागमन गर्ने वा गराउनेजस्ता कार्य मानव बेचबिखन मानिने कार्य हुन् ।

यस्ता कार्य गर्ने गराउने व्यक्तिलाई कानूनबमोजिम कारवाही हुन्छ । त्यस्तो कार्य भए गरेको जानकारी भए नजिकको प्रहरीमा खबर गरौं ।

देवताल गाउँपालिका
देवताल, बारा, मधेस प्रदेश, नेपाल

जनहितमा जारी सन्देश

घरेलु हिंसा, बलात्कार, कुटपिट, बोक्सी आरोपमा गाउँ निकाला, दाइजो प्रथा, बहुविवाह, बालविवाह, जबरजस्ती करणी, र अन्य मानसिक तथा शारीरिक यातना, अपहेलना र धम्क्याउनेदेखि जिस्क्याउने कार्य सामाजिक तथा कानूनी अपराध हुन् । कोही कसैबाट त्यस्ता कार्य भए तत्काल स्थानीय जनप्रतिनिधि, न्यायिक समिति तथा प्रहरीमा खबर गरौं ।

आदर्श कोतवाल गाउँपालिका परिवार
मधेश प्रदेश, बारा

बिरगंज युनाइटेड बिरगंज सेमिफाइनल प्रवेश

हरिकेशोर शर्मा
पर्स, २० असोज

स्व. रामबहादुर श्रेष्ठ स्मृति चौथो ठोरी गोल्डकप खुला नकआउट फुटबल प्रतियोगितामा बिरगंज युनाइटेड बिरगंज सेमिफाइनल प्रवेश गरेको छ। आज भएको सेमिफाइनल खेलमा बिरगंज युनाइटेड बिरगंजले एभरेष्ट फुटबल एकेडमी सर्लाहीलाई १-०; गोल अन्तरले पराजित गर्दै बिरगंज युनाइटेड विजयी भएको हो। खेलको म्यान अफ दी म्याच बिरगंज युनाइटेडका खेलाडी देव गुरुङ घोषित भए। उनले नगद रु. २,५०० सहित ट्रफी र मेडल प्राप्त गरे। सोमवार खेल प्रतिभा युवा क्लबका अध्यक्ष गोपी श्रेष्ठको अध्यक्षतामा सम्पन्न भएको थियो भने कार्यक्रममा जगरनाथपुर गाउँपालिका अध्यक्ष तथा नेपाली कांग्रेस पर्स क्षेत्र नं. ४ का

सभापति श्रीकान्त यादव प्रमुख अतिथि रहनुभएको थियो। आयोजक समितिका अध्यक्ष गोपी श्रेष्ठका अनुसार मंगलवारको तेस्रो क्वाटरफाइनल खेल रेगल एन्फा हेटौंडा ह/व श्री विशाल बकुलिया बीच हुने आयोजक समितिले जानकारी दिनु भएको छ। प्रतिभा युवा क्लब र

विजयवस्ती युवा क्लब, ठोरी-४, को संयुक्त आयोजनामा भइरहेको प्रतियोगिताको विजेताले उपाधिसहित नगद ३ लाख ५० हजार पाउनेछ भने उपविजेताले १ लाख ७५ हजार प्राप्त गर्नेछ। फाइनल खेल कार्तिक ४ गतेका दिन २ बजे हुने आयोजकले बताइएको छ।

रौतहटमा मेयर बालेन साह र सूदन गुरुङविरुद्ध राष्ट्रिय युवा संघद्वारा जाहेरी

शु. आ. सम्वाददाता
रौतहट, २० असोज

काठमाडौं महानगरपालिकाका मेयर बालेन शाह (बालेन साह) र 'हामी नेपाली संस्था'का अध्यक्ष एवं जेन-जेड आन्दोलनका अगुवा सूदन गुरुङविरुद्ध जिल्ला प्रहरी कार्यालय रौतहटमा औपचारिक जाहेरी दर्ता गरिएको छ।

सोमवार जिल्ला प्रहरी कार्यालय गौरमा राष्ट्रिय युवा संघ नेपाल रौतहटका इन्चार्ज सन्तोष कुमार साह र केन्द्रीय सदस्य बजरंगी गुप्ता, ओमप्रकाश साह मधेशीया लगायतका नेताहरू संयुक्त रूपमा जाहेरी दर्ता गरेका हुन्। जाहेरीमा बालेन साह र सूदन गुरुङले हालै सार्वजनिक रूपमा गरेका अभिव्यक्ति, गतिविधि र आड्वानहरूले देशको कानुनी व्यवस्था, राष्ट्रिय एकता तथा सामाजिक सद्भावमा आघात पुर्याएको आरोप लगाइएको हो। जाहेरी अनुसार, "साह र गुरुङले सार्वजनिक स्थानमा सरकारी निकाय, प्रदेश तथा स्थानीय तहका कार्यालयहरूमा तोडफोड, आगजनी, लुटपाट तथा अराजक कार्य गर्न प्रेरित गर्ने खालका अभिव्यक्ति दिएका" दावी गरिएको छ। उनीहरूका पछिल्ला भिडियो, भाषण र सामाजिक सञ्जालमार्फत भएका अपिलहरू नेपालको कानून विपरीत रहेको भन्दै संघले कारवाहीको माग गरेको हो।

उनीहरूले नेपाल राज्यका अंगहरू प्रति अविश्वास फैलाउँदै, सरकारी तथा न्यायिक संरचनामाथि आक्रमण गर्ने, कार्यालयहरूमा आगजनी र लुटपाट गर्न उक्साउने, र यस्तो गतिविधिबाट जनताको ज्यान-मालमा खतरा उत्पन्न हुने अवस्था सृजना भएको" आरोप लगाइएको हो। जाहेरीमा मेयर बालेन साह र सूदन गुरुङ दुवैलाई "नेपालको सम्प्रभुता, एकता र सामाजिक सौहार्दविरुद्ध षड्यन्त्र" गरेको अभिलेखका साथ कारवाही गर्न माग गरिएको हो। जिल्ला प्रहरी कार्यालय रौतहटले जाहेरी दर्ता भएको पुष्टि गर्दै

अनुसन्धान प्रक्रिया सुरु गर्ने तयारी भइरहेको जनाए। संघका इन्चार्ज सन्तोष साहले भने, "लोकतान्त्रिक देशमा अभिव्यक्तिको स्वतन्त्रता सबैलाई छ, तर त्यो स्वतन्त्रता प्रयोग गरेर राष्ट्रका संस्था र कानूनमाथि आक्रमण गर्न पाइँदैन। बालेन र सूदनले अराजकता फैलाउने भाषण गरेकाले कानुनी जवाफदेही हुनुपर्छ।" यसअघि पनि मेयर बालेन शाह र सूदन गुरुङ दुवै जना सामाजिक सञ्जाल र सार्वजनिक कार्यक्रममा विवादास्पद अभिव्यक्तिका कारण चर्चामा आएका थिए।

परवानिपुर गाउँपालिकामा हैजा रोगको माहामारी विरुद्ध प्रतिकार्य खोप अभियान सँगै अन्तरक्रिया

बारा, २० असोज

परवानिपुर गाउँपालिकामा हैजा रोगको माहामारी विरुद्ध प्रतिकार्य खोप अभियान, २०८२ सङ्घ अन्तरक्रिया शुरु भएको छ। सो अवसरमा खोप समन्वय समितिको अभिमुखीकरण/पत्रकार अन्तरक्रिया परवानिपुर गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय लिपनीमालमा शुरु भएको हो। गाउँपालिका अध्यक्ष रामछेत्री प्रसाद कुर्मिको अध्यक्षतामा भएको

कार्यक्रममा प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत मुन्ना साह रौनियार, वडा अध्यक्षहरू, कार्यपालिका सदस्यहरू, विभिन्न शाखाका प्रमुखहरू, डब्लुएचओका फिल्ड अफिसर राजिव शर्मा, नेपाल पत्रकार महासंघ बाराको उपाध्यक्ष प्रीयन्का दास लगायतकाको उपस्थिति रहेको थियो। यो खोप जीवन बचाउने र रोगको माहामारीलाई समुदायबाट हटाउने सबभन्दा प्रभावकारी उपाय भएकाले यो खोप हाम्रै सुरक्षाको लागि

हो भन्दै स्वास्थ्य शाखा प्रमुख जयकृष्ण मिश्रले खोप लिन सबैमा आग्रह गरे। यस अघि स्वास्थ्य छेत्रका विग्यहरूले हैजा जस्तो घातक रोगबाट बच्न र परिवार तथा समाजलाई सुरक्षित राख्नका लागि सबैले दुक्क भएर खोप लिनु अति आवश्यक छ, जसले गर्दा समाजमा हैजा नियन्त्रणका लागि सकारात्मक सन्देश प्रवाह भई सामूहिक स्वास्थ्य सुधारमा ठूलो टेवा पुग्नेमा जोड दिएका छन्।

जनहितमा जारी सन्देश

- बालबालिका, जेष्ठ नागरिक तथा अशक्तले सकेसम्म चिसोको समयमा घरबाहिर ननिस्कौं,
- रोग फैलाउने भिङ्गा, लामखुट्टे, भुसुना आदिबाट जोगिऔं।
- सडेगलेका तथा बासी खाना नखाऔं।
- घरवरिपरी तथा व्यक्तिगत सरसफाइमा ध्यान दिऔं।

जगरनाथपुर गाउँपालिका
जगरनाथपुर, पर्स

छिपहरमाई गा.पा.मा मंगलवार देखि हैजा रोग विरुद्ध खोप चलने

राजन कुमार बानिया
पर्स, २० असोज

पर्स र बारा जिल्लामा फैलिएको हैजा रोगको माहामारीको रोकथाम र नियन्त्रण गर्न नेपाल सरकार स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयले हैजा रोगको माहामारी विरुद्ध प्रतिकार्य खोप अभियान सन्चालन गर्न लिएको रणनीति अनुसार पर्सको छिपहरमाई गाउँपालिकामा २८ गते मंगलवार देखि खोप अभियान सन्चालन गर्न पुर्व तयारी अनुरूप प्रत्येक सरोकारवालाको अभिमुखीकरण कार्यक्रम वडा र पालिकामा खोप समन्वय समिति, महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका तथा स्वयंसेवक हरूको अभिमुखीकरण तथा खोप कार्यकर्ताहरू लाई खोप सम्बन्धि जानकारी गराएको छ। अभिमुखीकरण कार्यक्रम गाउँपालिका स्वास्थ्य शाखा प्रमुख शान्ति कुमार साह ले भने मंगलवार देखि संचालन भइरहेको हैजा रोग विरुद्धको खोप अभियानलाई आ-आफना ठाउँ बाट

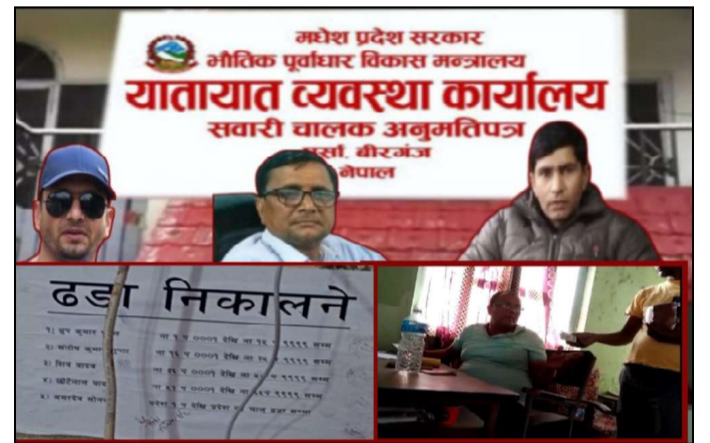
सफल बनाई दिन सम्पूर्ण सरोकारवाला हरूलाई आग्रह समेत गरेका छन्। १ वर्ष माथिका एक जना मानिस नछुटोस भन्दै आफ्ना गाउँ घरमा सलाह सुभाब दिएर हैजा रोग विरुद्ध खोप अभियानमा सहभागी गराई खोप लिनु पर्नेमा जोड दिनु भएको थियो। नेपाल सरकार जनसंख्या मन्त्रालय ले हैजा रोग विरुद्धको खोप कार्यक्रम संचालन गरेको ले सबै जना खोप लिन लाई आग्रह गरेका छन्। कार्यक्रममा जनप्रतिनिधि, विधालका प्रअ, स्वास्थ्यकर्मी, लगायतको सहभागिता रहेको थियो।

वीरगंज यातायात कार्यालयमा न्यापक भ्रष्टाचार : चन्द्र प्रसाद पुरबे लगायत कर्मचारीको मनपरी असुली

वीरगंज, २० असोज

पर्स जिल्लाको वीरगंज स्थित यातायात व्यवस्था कार्यालयमा कर्मचारी चन्द्र प्रसाद पुरबे, गौरीशंकर माली (भगत), चन्द्रमा सिंह लगायतका केही कर्मचारीहरूले खुलेआम घुस असुली र अनियमितता मच्चाएको तथ्य सार्वजनिक भएको छ। कार्यालयभित्रै विचौलियामार्फत दैनिक लाखौं रुपैयाँ बराबरको अवैध रकम उठाउँदै आएको भिडियो प्रमाण समेत प्राप्त भएको हो।

सेवाग्राहीहरूले बताएका छन् कि नेपाली सवारीसाधनको पटके काट्न जाँदा तोकिएको राजस्वबाहेक रु. ५० देखि ५०० सम्म असुलने गरिएको छ। त्यस्तै, भारतीय सवारीसाधनको यातायात अनुमति पत्र (चट्ट) लिन आउने पर्यटकहरूसँग पनि प्रति पटके रु. ५०० देखि २,००० सम्म अतिरिक्त रकम मान्ने गरिएको छ। यसवारेको भिडियो समेत सुरक्षित रहेको छ। स्रोतका अनुसार चन्द्र प्रसाद पुरबेले आफुले घुस लिएको होइन, सेवाग्राहीहरूले "खुसीले दिएको" दावी गरेका छन्। तर, दैनिक ४०-५० वटा नेपाली र ३०-४० वटा भारतीय पटके काटिने शाखाबाट मात्र दिनको ३० देखि ५० हजार रुपैयाँसम्म अवैध असुली हुने गरेको तथ्य फेला परेको छ। कार्यालय सहयोगी गौरीशंकर माली र चन्द्रमा सिंहले आफ्ना पाँच जना विचौलियामार्फत अवैध कारोबार गराउँदै आएका छन्। उनीहरूले कार्यालयमा ताल्चा लगाएर बाहिरी व्यक्तिलाई प्रवेश गर्न नदिने, सवारीधनीको उपस्थितिबिनै कागजातमा सही-छाप लगाउने र मनपरी ढङ्गले पास गर्ने गरेको देखिन्छ। भुक्तभोगीहरूले माली र सिंहमाथि दीर्घकालीन रूपमा घुस असुली, सम्पत्ति आर्जन र विचौलिया परिचालनको आरोप लगाएका छन्। विचौलियामध्ये अमर देव सोनल, ध्रुव

पटेल, शिवशम्भु यादव, छोटेलाल यादव र सन्तोष कुमार गुप्ता प्रमुख रहेका छन्। ती विचौलियालाई कार्यालयभित्रै कुसी उपलब्ध गराई सेवाग्राहीसँग रकम असुल सहयोग पुऱ्याउने गरेको छ। स्रोतका अनुसार, डब्लुएच नवीकरणदेखि सवारी दर्ता र नामसारीसम्मका सेवामा तोकिएको शुल्कबाहेक रु. ५०० देखि ३ हजारसम्म अतिरिक्त रकम असुलने गरिएको छ। सेवाग्राहीको उपस्थितिबिनै विचौलियामार्फत श्रेस्ता दर्ता र सही-छाप मिलाउने काम पनि नियमित रूपमा हुने गरेको छ। मासिक करिब ३० हजार तलब पाउने मालीले हेटौंडामा करोडौं मूल्य बराबरको तीनतले घर र आधा दर्जनभन्दा बढी जग्गा जोडेको तथ्य सार्वजनिक भएको छ। उनका छोराहरू भारत र काठमाडौंमा अध्ययनरत रहेको र त्यसको खर्च पनि अवैध आम्दानीबाट नै धानिएको आरोप छ। भुक्तभोगीहरूका अनुसार, माली र सिंहले "प्रदेश मन्त्रालयसम्म हाम्रो पहुँच छ, केही हुँदैन" भन्दै धम्की दिने गरेका छन्। ती कर्मचारीहरूले दैनिक ८० हजारदेखि १ लाख रुपैयाँसम्म रकम असुलने र त्यसको अंश मोटरसाइकल फाँट प्रमुख प्रेम कार्कीलाई बुझाउने गरिएको विचौलियाहरूले बताएका

छन्। कार्यालयमा प्रमुख अधिकृत प्रेम कार्की, नायब सुब्बा विप्लव भट्टराई, केविन यादवसहित पाँच जना सरकारी कर्मचारी भए पनि वास्तविक नियन्त्रण माली र सिंहकै हातमा रहेको पाइएको छ। भुक्तभोगीहरूको भनाइमा – "सार्वजनिक सेवामा बसेर खुलेआम भ्रष्टाचार गर्नेहरूलाई कानुनी कारवाही नगरेसम्म यस्तो प्रवृत्ति अन्त्य हुँदैन" यस विषयमा प्रतिक्रिया जनाउँदै पर्सका प्रमुख जिल्ला अधिकारी तोयनारायण सुवेदीले भने, श्र "यदि उनीहरूले घुस लिएको प्रमाणित भयो भने भोलि नै यातायात कार्यालयका प्रमुखलाई बोलाएर आवश्यक कानुनी कारवाही गरिनेछ। कुनै पनि कर्मचारीले सेवाग्राहीसँग अवैध रकम असुलने काम सत्य छैन।" सेवाग्राहीहरूले भने अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग र सम्पत्ति शुद्धिकरण विभागमार्फत तत्काल छानबिन गरी माली, सिंह, पुरबे, कार्की लगायत संलग्न सबैलाई पदमुक्त गरी कारवाही गर्न माग गरेका छन्। त्यससँगै, अख्तियारको मौनतामा भ्रष्ट कर्मचारीहरू संरक्षण पाउँदै आएको भन्दै सेवाग्राहीहरूले तीव्र असन्तुष्टि व्यक्त गरेका छन्। संम्भार: ज्योति दैनिक

आदर्श कोतवाल गाउँपालिकामा युवाहरूले अनिश्चितकालीन तालाबन्दी

बारा, २० असोज

ध्यानाकर्षण गराउन प्रयास गरे पनि गाउँपालिका अध्यक्ष र उपाध्यक्ष दुवै कार्यलयमा उपस्थित नभएको र जनप्रतिनिधिहरूले युवाहरूको मागलाई वेवास्ता गरेको आरोप लगाएका छन्। गाउँपालिका नेतृत्वको "तानाशाही प्रवृत्ति" भन्दै असन्तुष्टि जनाएका युवाहरूले समस्या समाधानका लागि छलफल नभएसम्म तालाबन्दी जारी

रहने बताएका छन्। तालाबन्दीको नेतृत्वमा रहेका युवाहरूमा प्रदीप प्रसाद कुशवाहा, दिवेश कुमार कुशवाहा, अशोक कुमार यादव, राजन यादव, गुड्डु यादव, कमलेश कुमार यादव, प्रमोद यादव आनन्द, सुकेश गुप्ता, कमोद यादव र साहेव गुप्तालगायत रहेका छन्। युवाहरूले आफ्नो माग पूरा नगरेसम्म आन्दोलन निरन्तर रहने चेतावनी दिएका छन्।